

Magyar Kázmér gödöllői néprajzi gyűjteményéről

Akik a gödöllői Helytörténeti Szobák lassan múzeummá fejlődő anyagában gyönyörködnek, nem is tudják, hogy volt már Gödöllőn egy nagyhirű néprajzi gyűjtemény, amelyben 1752 tárgy volt együtt. *Móricz Pál* így ír róla a Vasárnap című újság 1933. augusztus 27-i számában:

„Meg kell becsülni, meg kell süvegelni az olyan emelkedett lelkű vérünket, aki az ősi kincsek e féltelen és ostoba pusztításának gátat rak s felszedi, gyöngyként összegyűjti, megőrzi mindazt, amit a lakosság eldobált és elfecsérelt népeletünk veszendő kincseiből. Mert pótolhatatlan kincsek ezek, s megérdemlik, hogy templomot, szent múzeumokat emeljünk nekik, miként Magyar Kázmér gazdasági főtanácsos Gödöllőn a Kossuth Lajos utca 32. szám alatti házban, gyönyörű, lombos, virágos portáján.

Gálfi Dénestől faragott székelykapun lehet bejutni a magyar népművészet eme kincses templomába, amelyben a nagykőrösi Magyar Kázmér úr — a pásztorviselet fehér díszébe öltözve — hófehér szakállal, maga is olyan, mint egy Hadúrnak áldozó főpap.

Itt azután a tornácon, a nagy ebédlőszobában, udvari szobában, konyhában, kerti toronyszobában 1752 darab népviseleti tárgy bűbajos tömege között az ösfoglalkozásnak, állattenyésztésnek, állattartásnak, földművelésnek, kertészkedésnek, háztartási, ruházkodási, díszítési tárgyaknak és eszközöknek, bútordaraboknak, cserép-, fa- és réz kézimunka anyagoknak, vállkendőknek, fegyvereknek, drága fazekas műveknek stb. könnyfakasztó remeket lehet látni, élvezni még a régi Magyarország 37 vármegyéjéből.”

A székelykapu már eltűnt. A falon bronztábla hirdeti Magyar Kázmér emlékét, de becsengetni nem érdemes. Jó lenne tudni, hogy mi lett a sorsa ennek a nagy hírű gyűjteménynek? A helytörténészek talán választ tudnak adni kérdésemre.

Magyar Kázmért nemcsak a holt tárgyak gyűjtése érdekelte. Felkarolta az élő népművészeket is. Az ő ötlete volt, hogy az az 1925. június 14-én Gödöllőn rendezett országos tűzoltó versenyen vonuljon fel a járás községeinek népviseletbe öltözött lakossága. Ritka szép látvány volt ez a gyönyörű felvonulás.

1928-ban — ugyancsak Gödöllőn — olyan találkozót szervezett, ahol Gödöllő, Mogyoród, Boldog, Zsámbok, Kerepes, Tura, Cinkota, Csömör, Szada 1500 főnyi — főleg külföldi — közönségnek mutatta be népviseletét és népszokásait. Ezzel három évvel megelőzte a — később *Paulini Béla* rendezésében világhírűvé vált — Gyöngyös-bokréta rendezvényeket.

Ha elmegyünk a Kossuth Lajos utcában ma is álló ház előtt, most már tudjuk, kit tisztelhetünk egykori lakójában. Gödöllő a múltban központja és terjesztője volt a környék népviseletének és népművészetének. Jó lenne, ha ezt a hivatását a jövőben is be tudná tölteni.

Ujváry Ferenc

